

І. Ф. Літвінова,

кандидат юридичних наук, доцент

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0674-8728>

М. В. Дмитренко,

бакалавр права

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ ДІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Державний університет «Київський авіаційний інститут»

проспект Любомира Гузара, 1, 03058, Київ, Україна

E-mails: irina_litvinova@ukr.net, mariina.dmytrenko@gmail.com

***Метою** статті є комплексний аналіз особливостей та проблем правового регулювання і тактики проведення слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану в Україні, а також розробка пропозицій щодо вдосконалення кримінально-процесуального законодавства та слідчої практики з урахуванням сучасних викликів та міжнародного досвіду. **Методи дослідження:** формально-юридичний, порівняльно-правовий, системно-структурний, а також методи аналізу, синтезу та узагальнення. **Результати дослідження** демонструють, що правовий режим воєнного стану зумовив суттєву трансформацію кримінально-процесуального порядку проведення слідчих дій, що виразилося у введенні законодавчих новел та обмеженні процесуальних гарантій задля адаптації до безпекових викликів. Встановлено, що слідча практика стикається з низкою системних проблем, зокрема із затримками реєстрації проваджень в ЄРДР, ризиками для безпеки учасників, що вимагає розробки нових тактичних підходів, та складнощами належної фіксації доказів. Доведено, що застосування дистанційних форматів для допиту та пред'явлення для впізнання є дискусійним і може порушувати процесуальні гарантії та впливати на достовірність доказів. Обґрунтовано зростаючу роль негласних слідчих дій у протидії злочинам проти національної безпеки та важливість запозичення міжнародного досвіду, зокрема Ізраїлю, у сфері координації слідчих органів та застосування технологій. **Обговорення:** адаптація кримінально-процесуального порядку до умов воєнного стану є вимушеним кроком, що створює суттєву напругу між потребами ефективного розслідування та дотриманням фундаментальних процесуальних гарантій. Практичні виклики, такі як безпека слідчих та належна фіксація доказів у зоні бойових дій, вимагають не лише законодавчих змін, а й розробки нових тактичних прийомів та посиленої міжвідомчої координації, як свідчить досвід Ізраїлю. Хоча цифровізація та дистанційні формати пропонують певні рішення, їх застосування має бути виваженим, щоб уникнути нівелювання ключових принципів кримінального провадження.*

***Ключові слова:** досудове розслідування; слідчі (розшукові) дії; кримінально-процесуальний порядок; слідчий суддя; повідомлення про підозру; підозрюваний; потерпілий; затримання; умови воєнного стану; огляд місця події; пред'явлення для впізнання; негласні слідчі дії; тактика; процесуальні гарантії.*

Постановка проблеми та її актуальність. Сучасні умови воєнного стану мають значний вплив на здійснення досудового розслідування,

включаючи проведення слідчих дій. Внаслідок наявності обмежень та загроз різного характеру кримінально-процесуальний порядок проведен-

ня слідчих дій потребує адаптації під сучасні умови та деталізації щодо забезпечення як оперативного, так і повного й всебічного їх проведення. Відповідно, постає необхідність врівноваження, з одного боку, факторів безпеки, врахування загроз, пов'язаних з умовами воєнного стану та, з іншого боку, реалізацію загальних принципів кримінального провадження та забезпечення усіх процесуальних гарантій під час проведення слідчих дій. Основні проблеми, з якими стикається слідча практика, полягають у відсутності доступності, безпеки та ресурсності проведення слідчих дій як принципів, що сприяють ефективному розслідуванню кримінальних правопорушень.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Дослідженням особливостей проведення слідчих дій в умовах воєнного стану займалися такі вчені як: Т.О. Лоскутов, І.Ф. Літвінова, А.А. Мацола, О. Скрябін, Д. Снакоєв, Г.К. Тетерятник, І.В. Черниченко, О.О. Юхно та інші.

Мета статті полягає у комплексному аналізі теоретичних і практичних проблем правового регулювання та тактичного забезпечення проведення слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану, а також формулювання на цій основі пропозицій щодо вдосконалення кримінально-процесуального законодавства та слідчої практики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Внаслідок впливу збройної агресії РФ проти України та повномасштабного вторгнення, у результаті яких в Україні запроваджено правовий режим воєнного стану, кримінально-процесуальний порядок проведення слідчих дій набув певних змін та особливостей у вигляді доповнень правових положень до законодавства та введення обмежень певних прав та свобод, що зумовлено необхідністю адаптації кримінально-процесуального порядку проведення слідчих дій до сучасних обставин, які можуть унеможливити та перешкоджати реалізації загальних засад як проведення слідчих дій, так і стадій кримінального провадження загалом.

Воєнний стан на території України має значний вплив на правовий статус слідчих дій та ефективність їх проведення. Кримінально-процесуальний порядок слідчих дій встановлює

особливості, способи і методику їх безпосереднього проведення, тому, перед сучасною слідчою практикою постають проблеми ефективності, безпеки та міри повноти і обґрунтованості проведення слідчих дій, оскільки в силу проведення бойових дій на території України та наявності повітряних і наземних загроз, а також появи ризиків, які унеможливають порядок дослідження та збирання відомостей, що мають важливе значення для слідства, законодавство та сучасна слідча практика мають забезпечити як належну правову основу для ефективного, повного та обґрунтованого розслідування, так і розробляти нові методи, способи й спеціальні особливості процедури проведення слідчих дій.

З'ясувавши вплив воєнного стану на правовий статус слідчих дій, на основі аналізу сучасної нормативно-правової бази необхідно зазначити, що проведення слідчих дій в умовах воєнного стану в Україні характеризується появою новел кримінально-процесуального законодавства щодо їх безпосереднього проведення в умовах надзвичайних ситуацій.

Однією з новел сучасного кримінально-процесуального законодавства в умовах воєнного стану є конституційні положення, які набули змін та доповнень. Конституція України встановлює окремі обмеження прав та свобод людини і громадянина, що пов'язано з проведенням слідчих дій. На прикладі обмеження деяких аспектів щодо недоторканності житла, Основним законом держави та іншими законодавчими актами встановлюється здійснення обшуку житла без ухвали слідчого судді, наприклад, на предмет наявності зброї або інших загроз [1; 2]. Правові обмеження стосуються обмеження таємниці листування, телефонних розмов та інших способів комунікації шляхом здійснення представниками органів досудового розслідування моніторингу зв'язку як засобу негласного отримання інформації про осіб, якщо це необхідно для забезпечення національної безпеки.

Кримінально-процесуальне законодавство, яке встановлює нові положення щодо особливостей спеціального режиму досудового розслідування в умовах воєнного стану, має як імперативний, так і диспозитивний характер норм щодо вчинення певних процесуальних дій під час

проведення слідчих дій. Імперативність правових положень вказує на необхідність вжиття певних заходів або вчинення дій, враховуючи сучасний воєнний стан. Наприклад, ст. 614 КПК України встановлює необхідність обов'язкового збереження копій матеріалів кримінальних проваджень в електронній формі у дізнавача, слідчого чи прокурора. Збереження матеріалів кримінального провадження може здійснюватися у вигляді виготовлення матеріалів безпосередньо в електронній формі, створення таких матеріалів з використанням інформаційно-телекомунікаційної системи, а також способом оцифрування шляхом сканування письмових документів [7, с. 362].

Окрім встановлених чітких та обов'язкових правил поведінки, більшість нових положень щодо доповнення до кримінально-процесуального порядку проведення слідчих дій мають диспозитивний характер, що визначається наданням певних можливостей та дозволів, або утримання на вчинення певних дій. Таким чином, дозволяється не залучати понятих при проведенні такої слідчої дії як обшуку або огляду житла, якщо їх залучення є об'єктивно неможливим та пов'язано з потенційною небезпекою для їхнього життя чи здоров'я [2].

Окрім цього, враховуючи сучасні обставини, які перешкоджають нормальному та ефективному проведенню слідчих дій, під час проведення огляду місця події слідчі підрозділи та представники досудового розслідування можуть стикатися з проблемою відсутності можливості внесення відомостей про початок досудового розслідування до Єдиного реєстру досудового розслідування внаслідок причин, що можуть перешкоджати технічному доступу до таких дій, наприклад, внаслідок нестабільного інтернет зв'язку та інших перешкод, що унеможливають доступ до внесення відомостей до ЄРДР. З урахуванням даних обставин, кримінально-процесуальне законодавство дозволяє внесення таких відомостей у момент появи технічної можливості такого доступу. Окрім цього, під час безпосереднього проведення слідчих дій факти їх безпосереднього проведення та результати мають фіксуватися у відповідних процесуальних документах, а також за допомогою доступ-

них технічних засобів [2]. У невідкладних випадках огляд місця події може бути проведений до внесення постанови, а після його закінчення така постанова виноситься негайно. Т.О. Лоскутов зазначає, що сучасні особливості фіксації проведення слідчих дій мають враховувати баланс між письмовою та електронною формою фіксації проведення початку досудового розслідування, так і проведення окремих слідчих дій [3, с. 343]. З такою думкою слід погодитись, оскільки особливо в умовах воєнного стану постає важливою фіксація не тільки у письмовому варіанті результатів проведення досудового розслідування, а і закріплення їх проведення доступними технічними засобами, що забезпечує додаткову гарантію у разі знищення або втрати письмових документів. Якщо на момент безпосереднього проведення слідчих дій технічні засоби відсутні, наприклад, внаслідок безперервної загрози, дозволяється фіксувати результати проведення слідчих дій у паперовому форматі процесуальних документів.

На основі наукових положень Д. Санакоєва та О. Скрябіна, в умовах воєнного стану можуть виникати затримки із внесенням даних в ЄРДР, що має негативний вплив на результати розслідування та оперативність реагування правоохоронних органів на розслідування злочинів та безпосереднього проведення слідчих дій [4, с. 40]. Тому в умовах воєнного стану на працівників органів досудового розслідування покладається ще більше відповідальності щодо забезпечення як процесу проведення слідчих дій, так і посилення принципів діяльності щодо їх проведення.

Під час проведення огляду місця події постає проблема обмеженого часу, ефективності та безпеки його проведення, оскільки внаслідок обставин, пов'язаних із загрозою безпеці громадян, виникає проблема перешкоджання повної можливості збирання інформації та доказової бази, безпосереднього проведення та належного фіксування результатів проведення слідчих дій. Враховуючи дані проблеми та сучасні виклики, представники органів досудового розслідування мають розробляти та вживати підготовчі заходи щодо дотримання вимог щодо забезпечення безпеки осіб на основі розробки відповідних та-

ктик проведення окремих слідчих дій в умовах надзвичайних подій. Відповідно цього, тактика проведення огляду місця події має включати регламентацію підготовчих заходів щодо безпеки осіб під час урахування імовірних загроз та перешкод ефективному проведенню слідчих дій [5, с. 90-91]. Розробка спеціальних планів або тактик проведення слідчих дій може знадобитися при проведенні досудового розслідування на територіях, які наближені до зони активних бойових дій або у випадках безперервних повітряних та наземних загроз задля забезпечення безпеки як цивільних осіб, так і представників органів досудового розслідування, дотримуючись оперативного та ефективного збирання доказової бази.

Як відомо, для впізнання пред'являється лиш один труп, через що можуть виникнути труднощі у разі масової загибелі людей. Тому, доцільнішим буде трохи змінити наявний алгоритм. Для початку, краще провести допит з уточнюючими питаннями, що дасть змогу значно звужити коло осіб. Далі провести процедуру проведення для впізнання. Можливий також варіант використання методу пред'явлення для впізнання трупа по фото чи відео-зображенню. На нашу думку, це менш зашкодить особам, що впізнають загиблого. У випадку, якщо тіло достатньо понівечене чи спотворене, раціональнішим є звернення до молекулярно-генетичної експертизи [6, с. 226].

На прикладі проведення огляду місця події, слідчі групи мають обов'язково супроводжуватися військовослужбовцями із залученням саперів у разі виявлення підозрілих об'єктів. Задля дотримання всіх правил безпеки, учасники процесуальної дії мають екіпіруватись військовими засобами захисту.

У силу правового режиму воєнного стану в Україні та враховуючи сучасні аспекти небезпеки для громадян, встановлення об'єктивної неможливості прибуття до місця проведення слідчих дій може стати підставою для проведення окремих слідчих дій у дистанційному форматі під час досудового розслідування. Стаття 232 КПК України встановлює можливість проведення таких слідчих дій як допит та пред'явлення для впізнання у режимі відеокон-

ференції під час досудового розслідування із наведенням підстав для такого проведення, а саме у випадках необхідності забезпечення безпеки осіб, за наявності поважних причин та наявності підстав, які можуть бути визначені представниками органів досудового розслідування достатніми [2].

Питання проведення даних основних та ключових слідчих дій у режимі відеоконференції є дискусійним, оскільки, навіть враховуючи правовий режим воєнного стану, що ускладнює процес проведення досудового розслідування, дистанційний формат проведення допиту осіб або пред'явлення для впізнання осіб чи речей у режимі відеоконференції можуть впливати на ефективність, повноту та всебічність їх проведення, що може призвести до встановлення неправдивих відомостей або втрати справжніх слідів кримінального правопорушення.

З одного боку, проведення допиту особи в режимі відеоконференції сприяє оперативному отриманню відомостей щодо вчинення кримінального правопорушення. З іншого боку, необхідно звернути увагу на питання доцільності проведення допиту осіб у режимі відеоконференції як однієї з основних слідчих дій, що включає в себе отримання показань, які мають важливе значення для обставини справи. Під час проведення даної слідчої дії можлива відсутність дотримання усіх процесуальних гарантій, які забезпечують належне та ефективне проведення допиту. Свідок або потерпілий при проведенні допиту може піддаватися примусу або психологічного тиску, що може відобразитися на правдивості та добровільності надання показань. Якщо особа знаходиться в зоні активних бойових дій, вона може зазнавати переслідувань або психологічного тиску та погроз внаслідок можливості надання показань або на основі вже наданих показань. Тому навіть в умовах воєнного стану забезпечення дистанційної участі у допиті винного, потерпілого чи свідка у проведенні дистанційного допиту може бути малоефективним, оскільки може суперечити загальним положенням щодо добровільності або правдивості давання показань.

Акцентуючи увагу на проблематиці проведення пред'явлення для впізнання у режимі ві-

деоонференції, на прикладі впізнання осіб чи речей, які знаходяться у зоні бойових дій або в умовах окупації, постає проблема якості зв'язку, що буде ускладнювати процес точного розпізнання осіб чи речей. Окрім цього, важливою вимогою щодо правомірного процесу пред'явлення для впізнання особи є те, що особа, яка впізнає, має бачити одночасно кілька осіб, серед яких знаходиться особа, яку потрібно впізнати [2]. У випадку проведення даної слідчої дії в режимі відеоконференції, особи можуть не відображатися в одному статичному кадрі, через що особа може бачити осіб чи речей по черзі, що може бути спотворенням умови процедури пред'явлення для впізнання.

Слід зазначити, що представники органів досудового розслідування мають враховувати дані ризики та застереження при прийнятті рішення щодо проведення слідчих дій у режимі відеоконференції. Оскільки проведення допиту потерпілого чи свідка, а також пред'явлення для впізнання осіб чи речей як основні слідчі дії виступають одними з основних та важливих для проведення досудового розслідування та характеризують їх як основні шляхи збирання доказової бази, безпосереднє проведення даних дій має проводитися в офлайн режимі за максимального забезпечення такої можливості.

Негласні слідчі дії у сучасних реаліях є актуальними при розслідуванні кримінальних правопорушень, особливо злочинів проти основ національної безпеки України, кримінальних правопорушень у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів та кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Враховуючи суспільно-небезпечний характер даних злочинів, проведення негласних слідчих дій є ефективним способом як безпосереднього розслідування кримінальних правопорушень, так і належним інструментом запобігання вчиненню даних злочинів. Під час воєнного стану сфера застосування негласних слідчих дій може поширюватися на сферу охорони приватного життя особи, що охороняється Конституцією України, та, відповідно, проведення негласних слідчих дій мають контролюватися з боку держави

щодо здійснення їх виконання в межах розслідування воєнних злочинів [7, с. 457-458].

Негласні слідчі дії становлять собою комплекс спеціальних дій, які проводяться без відома особи, щодо якої вони здійснюються, що включають в себе процес збирання доказової інформації, проведення моніторингів та аналізів інформації, які можуть бути зняті з телекомунікаційних мереж, проведення аудіо- та відеоконтролю особи та іншими способами. Негласні слідчі дії, як і інші слідчі дії, мають фіксуватися, враховуючи положення щодо проведення слідчих дій в умовах воєнного стану, обов'язково за допомогою протоколів та технічних засобів фіксації [2, ст. 252].

Оскільки кримінально-процесуальний порядок проведення слідчих дій в умовах воєнного стану характеризується наявністю перешкод різного характеру та вимагає посиленого контролю, враховуючи високу загрозу національній безпеці, проведення негласних слідчих розшукових дій сприяє ефективному розслідуванню та протидії тероризму, колабораціонізму, незаконному обігу зброї та воєнним злочинам загалом.

Досвід проведення як гласних, так і негласних слідчих дій в умовах правового режиму воєнного стану у державах, в яких ведуться активні бойові дії та наявний воєнний стан, є актуальним для слідчої практики і в Україні. Українське законодавство може запозичувати досвід зарубіжних країн у правовому регулюванні слідчих дій під час збройних конфліктів.

Кримінально-процесуальне законодавство Ізраїлю, як і українське, внаслідок стану війни набуло внесення змін у загальний порядок проведення досудового розслідування. Проблема територіального обмеження доступу до проведення слідчих дій та перешкоджання ефективному розслідуванню злочинів у Ізраїлі загалом є також актуальною правовою проблемою. Однією з інституцій практики розслідування кримінальних правопорушень у Ізраїлі є створення Механізму оцінки та встановлення фактів, що сприяє використанню сучасних технологій для збору доказів в умовах війни для документування подій, що забезпечує збереження та достовірність таких доказів та полягає у встановленні фактів та прийнятті рішень щодо відкриття та

розслідування кримінальних правопорушень, що має роль у підвищенні об'єктивності розслідувань, що сприяє зменшенню упередженості при проведенні слідчих дій [9, с. 232-234].

Окрім цього, у кримінальній практиці Ізраїлю наявна цілісна система органів військової юстиції, одним із яких є військова поліція, що займається розслідуванням воєнних злочинів, а також наявністю підрозділів, які займаються проведенням негласних слідчих дій щодо розслідувань та запобігання терактам та злочинам проти основ національної безпеки. Окрім цього, необхідно відмітити, що організація проведення досудового розслідування щодо проведення слідчих дій характеризується посиленою координацією між військовими та цивільними слідчими органами [10, с. 1].

Порівнюючи кримінально-процесуальний порядок проведення допиту в Україні та Ізраїлі, ізраїльське законодавство встановлює обов'язковість проведення належної фіксації проведення допиту як у межах слідчих установ, так і поза такими межами. Якщо візуальне документування технічними засобами є відсутнім через причини технічної несправності або інших причин, що перешкоджають належній фіксації, слідчий має скласти документ у письмовій формі з обґрунтування причини неможливості належної фіксації технічними засобами проведення допиту [10, с. 3]. Окрім цього, сучасна слідча практика Ізраїлю використовує досвід застосування цифрових технологій як одного із провідних способів проведення як гласних, так і негласних слідчих дій.

Використовуючи порівняльно-правовий метод дослідження, проаналізувавши загальний порядок та особливості проведення слідчих дій в умовах воєнного стану в Україні та Ізраїлі, досі актуальною проблемою постає неповна можливість ефективного збору доказової інформації внаслідок наявності постійної загрози безпеці, що вимагає, відповідно досвіду Ізраїлю, здійснення навчання високоспеціалізованих слідчих груп, які будуть мати змогу працювати у небезпечних зонах, де ведуться бойові дії, розробку та вдосконалення тактики проведення окремих слідчих дій в умовах надзвичайних та особливих ситуацій задля забезпечення усіх вимог без-

пеки осіб та водночас, сприяння ефективному процесу збору доказів.

На основі наведених проблем необхідно виділити пропозиції щодо удосконалення кримінально-процесуального порядку проведення слідчих дій в умовах воєнного стану. По-перше, враховуючи триваючий характер воєнного стану, необхідно і надалі приділяти увагу законодавчому вдосконаленню. У сфері проведення негласних слідчих дій необхідно розробити спрощену процедуру отримання дозволів на проведення негласних слідчих дій шляхом надання права керівникам слідчих підрозділів видавати тимчасові дозволи, наприклад, у невідкладних випадках. Задля спрощення процедури надання дозволів на проведення НСРД можна розглянути варіант розробки цифрової платформи електронної системи реєстрації даних слідчих дій, що надасть змогу прокурорам та слідчим суддям переглядати та підтверджувати дані запити у дистанційному форматі. По-друге, актуальним питанням постає регламентація визначення критеріїв допустимості використання даних, які можуть бути отриманими шляхом проведення слідчих дій, зокрема внаслідок проведення розвідок з відкритих джерел та цифрових технологій.

Враховуючи проблему територіальної доступності проведення слідчих дій, наприклад, у зоні бойових дій, необхідно посилити координацію слідчих та військових підрозділів з метою ефективного та повного розслідування злочинів шляхом використання літальних технологій, дронів для фіксації та документування обставин здійснення кримінальних правопорушень на даних територіях. З боку представників органів досудового розслідування необхідно забезпечити посилення правового та фізичного захисту осіб, які пов'язані з проведенням слідчих дій шляхом здійснення евакуацій осіб за наявності тривалих загроз. У сфері проведення слідчих дій способом відеоконференції необхідно забезпечення анонімності учасників при проведенні слідчих дій.

Висновки. Новели кримінально-процесуального порядку проведення слідчих дій характеризуються появою як імперативних, так і диспозитивних правових норм щодо порядку

проведення слідчих дій з урахуванням аспектів унеможливлення забезпечення постійного доступу до належної фіксації та проведення слідчих дій, принципів безпеки, забезпечення прав і свобод та процесуальних гарантій та інших викликів, пов'язаних з воєнним станом.

Враховуючи особливі обставини сьогодення, проведення слідчих дій в режимі відеоконференції залишається одним зі способів проведення слідчих дій, що впливають на оперативність отримання доказової бази, але представники органів досудового розслідування мають враховувати ризики можливості порушення процесуальних гарантій проведення даних слідчих дій таким способом.

Однією з перспектив розвитку сфери проведення слідчих дій в умовах воєнного стану є детальне дослідження та удосконалення законодавчої нормативної бази як щодо загального, так і спеціального порядку проведення слідчих дій шляхом розроблення сучасних тактик проведення окремих слідчих дій шляхом регламентації положень, які будуть враховувати як процесуальні та безпекові аспекти, а також принципи як повного, так і оперативного процесу збирання доказів для забезпечення правопорядку.

Література

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 03.09.2025).

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 03.05.2025).

3. Лоскутов Т.О. Правове регулювання фіксування кримінального провадження в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 340–345. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.61> (дата звернення: 03.09.2025).

4. Санакоєв Д., Скрябін О. Особливості здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 3. С. 39-45. DOI: 10.31733/2078-3566-2022-3-39-45 (дата звернення: 03.05.2025).

5. Гольдберг Н.О., Дмитренко М.В. Проблеми і тактика проведення огляду місця події в умовах воєнного стану. *Innovative Solutions in Science: Balancing Theory and Practice: collection of scientific papers of the 1st International Scientific and Practical Conference* (San Francisco, USA, Oct. 28-30, 2024). San Francisco: European Open Science Space, 2024. Р. 90–91. URL: https://www.eoss-conf.com/wp-content/uploads/2024/10/San_Francisco_USA_28.10.2024.pdf (дата звернення: 03.09.2025).

6. Літвінова І.Ф., Малихіна А.А. Особливості проведення деяких слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2023. № 3(68). С. 223–229. URL: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.68.17996> (дата звернення: 03.09.2025).

7. Черниченко І.В., Мацола А.А. Особливості проведення слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 5. С. 358–363. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.62> (дата звернення: 03.09.2025).

8. Тагієв С.Р., Пузирьов М.С., Івашко С.В. Негласні слідчі (розшукові) дії в умовах війни: окремі теоретичні та практичні аспекти (частина II). *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 454–459. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.79> (дата звернення: 03.09.2025).

9. Israel's Investigation of Alleged Violations of the Law of Armed Conflict. State of Israel. URL: https://www.gov.il/BlobFolder/generalpage/operation-protective-edge-full-report/en/English_Terrorism_DOCS_IsraelInvestigations.pdf (дата звернення: 03.09.2025).

10. Кримінально-процесуальний закон (допит підозрюваних). URL: <https://www.adalah.org/uploads/oldfiles/Public/files/Discriminatory-Laws-Database/Hebrew/52-Criminal-Procedure-Law-Interrogating-Suspects-2002.pdf> (дата звернення: 03.09.2025).

References

1. Konstytutsiya Ukrayiny vid 28 cherv. 1996 r. № 254k/96-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80 (data zvernennya: 03.09.2025).

2. Kryminalnyy protsesualnyy kodeks Ukrainy vid 13 kvit. 2012 r. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (data zvernennya: 03.05.2025).

3. Loskutov T.O. Pravove rehulyuvannya fiksuvannya kryminalnoho provadzhennya v umovakh voyennoho stanu. *Analitychno-porivnyalne pravoznavstvo*. 2022. № 1. S. 340–345. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.61> (data zvernennya: 03.09.2025).

4. Sanakoyev D., Skryabin O. Osoblyvosti zdiysnennya kryminalnoho provadzhennya v umovakh voyennoho stanu. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav*. 2022. № 3. S. 39–45. DOI: 10.31733/2078-3566-2022-3-39-45 (data zvernennya: 03.05.2025).

5. Holdberh N.O., Dmytrenko M.V. Problemy i taktyka provedennya ohlyadu mistysya podiyi v umovakh voyennoho stanu. *Innovative Solutions in Science: Balancing Theory and Practice*: collection of scientific papers of the 1st International Scientific and Practical Conference (San Francisco, USA, Oct. 28–30, 2024). San Francisco: European Open Science Space, 2024. P. 90–91. URL: https://www.eoss-conf.com/wp-content/uploads/2024/10/San_Francisco_USA_28.10.2024.pdf (data zvernennya: 03.09.2025).

6. Litvinova I.F., Malykhina A.A. Osoblyvosti provedennya deyakykh slidchykh (rozshukovykh)

diy v umovakh voyennoho stanu. *Naukovi pratsi Natsionalnoho aviatsiynoho universytetu. Seriya: Yurydychnyy visnyk «Povitryane i kosmichne pravo»*. 2023. № 3(68). S. 223–229. URL: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.68.17996> (data zvernennya: 03.09.2025).

7. Chernychenko I.V., Matsola A.A. Osoblyvosti provedennya slidchykh (rozshukovykh) diy v umovakh voyennoho stanu. *Analitychno-porivnyalne pravoznavstvo*. 2023. № 5. S. 358–363. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.62> (data zvernennya: 03.09.2025).

8. Tahiye S.R., Puzyrov M.S., Ivashko S.V. Nehlasni slidchi (rozshukovi) diyi v umovakh viyny: okremi teoretychni ta praktychni aspekty (chastyna II). *Analitychno-porivnyalne pravoznavstvo*. 2023. № 1. S. 454–459. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.79> (data zvernennya: 03.09.2025).

9. Israel's Investigation of Alleged Violations of the Law of Armed Conflict. State of Israel. URL: https://www.gov.il/BlobFolder/generalpage/operation-protective-edge-full-report/en/English_Terrorism_DOCS_IsraelInvestigations.pdf (data zvernennya: 03.09.2025).

10. Kryminalno-protsesualnyy zakon (dopyt pidozryuvanykh). URL: <https://www.adalah.org/uploads/oldfiles/Public/files/Discriminatory-Laws-Database/Hebrew/52-Criminal-Procedure-Law-Interrogating-Suspects-2002.pdf> (data zvernennya: 03.09.2025).

Iryna Litvinova, Maryna Dmytrenko

FEATURES OF CONDUCTING INVESTIGATIVE ACTIONS UNDER MARTIAL STATE IN UKRAINE

State University «Kyiv Aviation Institute»

Liubomyr Huzar Avenue, 1, 03058, Kyiv, Ukraine

E-mails: irina_litvinova@ukr.net, mariina.dmytrenko@gmail.com

The purpose of the article is a comprehensive analysis of the features and problems of legal regulation and tactics of conducting investigative (search) actions under martial law in Ukraine, as well as the development of proposals for improving criminal procedural legislation and investigative practice taking into account modern challenges and international experience. **Research methods:** formal-legal, comparative-legal, systemic-structural, as well as methods of analysis, synthesis and generalization. **The results** of the study demonstrate that the legal regime of martial law has led to a significant transformation of the criminal procedural order of conducting investigative actions, which was expressed in the introduction of legislative amendments and the limitation of procedural guarantees in order to adapt to security challenges. It has been established that investigative practice faces a number of systemic problems, in particular, delays in registering proceedings in the ERDR, risks to the safety of participants, which requires the development of new tactical approaches, and difficulties in properly recording evidence. It has been proven that the use of remote formats for interrogation and presentation for identification is debatable and may violate procedural guarantees and affect the reliability of evidence. The growing role of covert investigative actions in countering crimes against national security and the importance of borrowing international experience, in particular from Israel, in the field of coordination of investigative bodies and the use of technology are substantiated. **Discussion:** adapting the criminal procedure order to the conditions of martial law is a forced step that creates significant tension between the needs of effective investigation and compliance with fundamental procedural guarantees. Practical challenges, such as the safety of investigators and proper fixation of evidence in a combat zone, require not only legislative changes, but also the development of new tactical techniques and enhanced interagency coordination, as the experience of Israel shows. Although digitalization and remote formats offer certain solutions, their application must be balanced in order to avoid leveling the key principles of criminal proceedings. Further improvement requires the creation of flexible but clearly regulated mechanisms that will allow law enforcement agencies to respond promptly to threats without violating fundamental human rights.

Key words: warrant; pre-trial investigation; investigative (search) actions; criminal procedure; investigative actions; investigating judge; report of suspicion; suspect; victim; detention; martial law conditions; inspection of the scene; presentation for identification; covert investigative actions; tactics; procedural guarantees.

Стаття надійшла до редакції 04.09.2025